

הראייה, היה החוש הדומיננטי. הם מציירים עולם אחר של תחושות והוויות אשר אינן מתווכות על ידי מחסומים של היגיון חברתי. עולם, שבו הקשר בין המתרחש לבין המורגש אינו מותנה במחשבות ותבניות קודמות. הפתיחה הזו הייתה על מנת להבהיר את התרשמותי משיריו של אבי. הוא לקח אותי יד ביד, באופן ברור ומפורש, אל עולם של צלילים וקולות אשר אני אינני רגיל לשמוע. עולם עם כללים והרגלים אחרים, שבו כל המחוות אינן על טהרת תנועות ידיים וצורות שפתיים – אלא גובה צלילים ותנועות הקול. הרובד השני שלוקח אותי אבי בשיריו הוא הרובד העמוק יותר שבו האזוניים, כחוש הדומיננטי, משמיעות לנו מסרים וסיפורים המתווכים דרך החושים האחרים. המשחק המזורז שמצאתי בין החושים, ספק תחרות ספק דומיננטיות, נדמה לי כמו ערבוב שלהם לכדי בליל רגשות וחלומות.

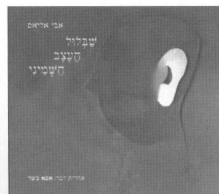
*בגודל טבעי החלומות שלך היו לצפופים
כי אין נוף לשמיעה. טעם ההרכב המוזיקלי
מצטמצם
לאהבה אישית.
כמו עין קלועה בשדות הראיה
דיסק השמע נע על מסלול של רצועה
שרוטה (עמ' 15)*

קשה יהיה לי לומר מהו הסיפור ומימן הדמויות שדרכן מספר לנו המשורר את סיפורו ואת משנתו. אך דבר אחד אשר חזר בשיריו הוא פנייתו אל אישה אלמונית. בשירים רבים, כמו בשיר שציינת, הוא פונה אל דמות נשית ואלמונית אשר מקשיבה בתשומת לב ואינה עונה. חשתי כאילו אני נשאב למערבולת היחסים והדיאלוגים הרבים בין הדובר בשירים לבין אותה האישה האלמונית. חשתי כיצד היא יושבת עם רגליים משוכלות ומאזינה בקשב רב לו – למשורר. זה המוצף ברגשות החייבים לפרוץ החוצה, זה שמנסה בדרכים אין סוף להביע את אשר על לבו אך אינו מצליח, זה שממשיך לנסות ולהתעקש, גם אם אין תשובה מהצד השני. ובתוך המחמאות הרבות מסתתר גם כעס, מרמור מסוים, אשר בשיר מסוים בצבץ באופן שאינו מטיל ספק בדבר הקיפאון שאליו הגיעו השניים. "כקלידי פסנתר היא מנגנת סולו / את מרש העצב. / ויודעת את תני הכנף בקצב

כאשר כל קובץ שירים מלוכד תחת נושא אחר כמו "מקום", "זמן" או "מסע". אני פירשתי את הבחירה שלו בשמות השונים כחלק מהמסרים אשר הוא רוצה לספר לי, כל מסר מזווית אחרת בעולמו. כשסיפר לי על "מסע", לדוגמה, הרגשתי כי הוא נתן לי טעימה מפיו של איש זקן וחכם, המלמד אותי על החיים דרך ניסיונו הטוב וגם המר. הוא מספר על דרכים שונות להתנהגות, מטיל ספק בדת ואף שואל שאלות קשות, מלוות בתיאורים חיים של המוות.

"דומה, ההפלגה הזאת נמשכת עד אין קץ. / בזקנינו זרקה שיבה, חביות מיי-השתיה / סופן להתרוקן ובבשר המלוח תפשה / רימה. / מזה זמן איננו זוכרים בכירור / את היעד / את היעד, התכנון המפרט בראשית המסע, הבטחות הגמול, החלומות / השגיאים" (עמ' 58).

כפי שפתחתי בתיאור העטיפה, אסיים בהתייחסות למאפיין האחרון אשר אני ראיתי אותו כחלק ממבנה שיריו של משה – היס. משה בחר לבנות את שיריו כמשפטים הנקטעים באמצע, אבל חוץ מבשיר אחד הם מסתיימים בנקודה. מבחינה סימבולית, כך ניתן לראות את המשכיותו של היס אשר לעתים אינו ברור: מתחיל ביבשת אחת ומסתיים באחרת – כפי שכל השירים, חוץ מאחד, מסתיימים בנקודה. השיר אשר נשאר פתוח נקרא "זקנה", ובהחלט ישנה עוצמה רבה לסמליות שנותרה פה פתוחה. ■

שבלול העצב השמיני

אבי אליאס. שבלול העצב השמיני. שירה. הוצאת קשב לשירה. 2011.

הוגי דעות, יוצרים ואמנים רבים, מנסים להבין כיצד היה נראה עולמנו אם השמיעה, ולא

לירן שמריר

6 ביקורות ממוקדות

בשבח השנאה

משה דור.

בשבח השנאה. שירה.

הוצאת הקיבוץ המאוחד. 2011.

קיים הביטוי "לא לשפוט ספר לפי העטיפה", אבל אף אחד לא אמר בביטוי לא להתייחס לעטיפה. אני מצאתי משמעות מיוחדת בעטיפתו של קובץ השירים, עטיפה המאגדת בתוכה את האלמנטים העיקריים מהספר. ועל העטיפה מצוירים איש ואישה באמצע צעד ריקודים – לובשים בגדי ים ולרגליהם סנפירים. באופק היס כמתוך צילום ובין הזוג לים עומד עץ תפוזים בתוך קערה חומה וגדולה, כאשר שורשיו של העץ אינם נוגעים באדמת היס הבתולית. על קערת העץ מונח גלגל הצלה ירוק-צהוב, אשר ככל הנראה הניח אותו הגבר הרוקד, מאחר שיש גם גלגל הצלה באדום ולבן על האישה שאָתו. הזוג רוקד על מקטע קטן של מרצפות, מחזיקים יחדיו מטרייה ועל הקרקע, לא רחוק מצלם – כדור ים גדול, ומכוננית משחק קטנה.

טרחתי בתיאור גדוש זה לתאר את העטיפה לא מתוך כמיהה לטיפוח היצור הצעיר שבי, אלה מפני שהיא מגלמת באמת ובתמים את אשר בתוך הספר. תמונת השער של קובץ השירים היא לטעמי תמונת השירים עצמם. מצאתי בשיריו את ההתמסרות המוחלטת לתשוקה שראיתי בעיני הדמויות הרוקדות, את הגיחוך שלהן לרקוד עם בגדי ים וגלגלי הצלה, את הביקורת שלו על הלאומיות הישראלית בדמות עץ התפוזים הכלוא בתוך הקערה החומה, ואפילו את המציאות התל-אביבית המצומצמת בדמות מכוננית הצעצוע. משה אף בחר לחלק את הספר לפרקים,